

REINERUS

MONACHUS S. LAURENTII LEODIENSIS

NOTITIA HISTORICO-LITTERARIA

(D. Bern. Pezrus, Præf. ad t. IV *Thesauri Anecd.*, p. xvii)

Reineri, Raynerii, Reineriive, cœnobite Laurentiani Leodii, plures hactenus meminere, nominatim Baronius, Valerius Andreas, Gerardus, Joannes Vossius, Chapeavillus, Mabillonius, Casimirus Oudinus aliique, sed paucis admodum et nequaquam ut tantus vir merebatur. In causa fuit quod maxima pars Reineri opusculorum in tenebras abdita hucusque ignoraretur. Sed omnia de eo deinceps certiora et ampliora erunt, postquam pleraque ejus ingenii monumenta cl. P. Lombardus ex autographis collicibus exscripsit, non troque Thesauri inseruit. Ætatem Reineri, quem plerique circa annum Domini 1130 claruisse scribunt, certam habemus ex ejusdem libello De casu fulminis super ecclesiam monasterii sui. Nam præsentis anno, inquit, qui est ab Incarnatione Dominica 1182 xi Kal. Aprilis, in crastinum, scilicet post dies Palmarum, mirabilis in aliis Dominus intonuit super nos fulmine cum maximo atque horribili fragore cadente, etc. Ejusmodi certas ad stabilendam Reineri ætatem notas chronicas in aliis etiam ejusdem opusculis reperies. Quo autem anno mortem cum vita commutaverit, ex nullis monasterii sui monumentis cl. Lombardus potuit extundere. Virum fuisse excellenti ac pereleganti ingenio præditum omnia ejus opera loquuntur, stylo perscripta erudito, terso, et qui vix sæculi sui sit. Nec virtute ac vitæ sanctimonia inferior existit, ut qui cœlestibus etiam visionibus claruerit, quas in opusculis suis tanquam ab aliis habitas passim refert, et veteribus quas tractat historiis interserit. De operibus suis ipse accurate agit libro II De claris scriptoribus monasterii sui, ex quibus ea duntaxat recensere juvat quæ in nostro Thesauri nunc primum comparent.

1. De claris scriptoribus monasterii sui libelli III. Hi ita in codice autographo inscribuntur: *De ineptiis cujusdam idiote libellus ad amicum suum*, quæ inscriptio, sine dubio ab ipso Reineri profecta, insignem auctoris modestiam prodit. In eo satis accurate quid a quolibet majorum suorum scriptum posteritatis commendatum sit, recenset. Optandum foret ut idem circa cœtaneos sibi sodales præstitisset. Sed morabantur eum, ut ipse initio libelli II fatetur, duo, scilicet ne aut livoris argueretur, si remissius laudaret quæ laudanda e sent, aut daretur adulationem, merita si dependeret præconia. Cæterum ex hoc Reineri opusculo non parum lucis vetus historia litteraria accipiet, quæ tanto studio ab eruditissimis nostri temporis excolitur. Errat vero non leviter vir eruditus Joan. Gottfridus Olcarius t. II Bibliothecæ script. eccles. ubi pag. 121 scribit Reineri libros III De viris illustribus monasterii sui, qui ipsissimi nostri huius libelli sunt, in Collectione rer. Leod. a Joan. Chapeavillo editos fuisse, cum in ea nihil Reineri præter Vitam S. Lamberti (1) reperire sit.

2. In novem ante-natalitias antiphonas ab O exordientes opusculum, seu, Quid significant novem O et quæ sit dierum illorum ratio, quem titulum se commentationi suæ prælixisse, in prologo ad amicum Reinerus testatur. Hoc opusculum præcedenti mox subjunximus, propterea quod idem argumentum Reinerus, licet succinctius, in ejus libello III pertractet, atque adeo alterum ex altero suppleri possit. Prodiit quidem hæc commentatio jam pridem, nempe anno 1618, Leodii. Verum cum ejus editionis exempla rarissima sint, ejusque nemo unus, qui hucusque Reinerum celebravit, meminert, eam in nostra collectione repetere visum fuit. Commodum ac usum erit divini verbi præconibus, qui in diversis ecclesiis ultima Domini Adventus hebdomada in has ipsas mysteriorum plenas antiphonas sermones ad populum habere consueverunt. Quæ autem sit ratio quod Reinerus novem ejusmodi antiphonas, non septem, quot nunc in omnibus fere ecclesiis decantari solent, exposuerit, lector ex nota cl. P. Lombardi cognoscat.

3. Speculum pœnitentiæ seu Vitæ S. Pelagiæ lib. II. Historiæ hujus non tam auctor quam interpolator Reinerus est, ut ex ipsius verbis, quibus prologum finit, constare potest: *Cujus, inquit, monumenta conversionis (Pelagiæ) ab alio quidem scripta reperi, sed cum oratio parum idonea, tum vero barbarismorum erat atque solæcismorum tanta confusio, ut illustrem materiam stylus obscurior laceram reddidisset ac despicabilem videretur. Verum de scriptoris vitio magis quam de auctoris imperitia id accidisse suspicor, dum quatuor aut amplius clausulis, tum et dimidiis se versiculis passim mutilatum textum pronuntiaret. Gloriosis autem rebus plurimum tollit gratiæ sermo contemptibilis. Meliori ergo aliquantum facie prædictam curavi materiam reformare, rudemque experiri adolescentiæ indolem. Opusculum in duos digessi libros, atque titulo prænotavi Speculum Pœnitentiæ. Nam quantum remedii hujus sit bonum, quam felix proventus, in hoc etiam speculari potest benivolentiæ expiatus collyrio cujusvis oculus.* Porro etsi horum libellorum argumentum satis decantatum sit, non æque tamen cognita hucusque fuerunt plura virtutum exempla quæ vel de se dissimulato nomine, vel de aliis lib. I, cap. 4, et lib. II, cap. 3, Reinerus narrat, id quod et in aliis historiis et Vitarum suarum libellis agit, ut adeo vel hoc nomine in lucem proferri dudum

(1) Non est Reineri, sed Sigeberti Gemblacensis. Vide *Patrologiæ* t. CLX, col. 759. Edit.

emmeriti fuerint. Scimus non desse homines qui ejusmodi omnia derisui habeant. Sed nec desunt qui, delectu habito, magnos etiam in animo fructus ex iisdem capiant. Quibus si nostris laboribus amplius prodesse cupimus, nemo prudens id agere ac impatienter feret in opere quod diversissimorum hominum usibus destinatum est. Opusculi hujus ipse meminuit Reinerus lib. II De claris script. monasterii sui, cap. 3.

4. *Palmarium virginale*, seu *De vita et passione sanctæ Mariæ, virginis Cappadocis, libri II*. Hæc adolescens adhuc edidit Reinerus eo maxime Æne, ut otium fugeret, ac salutaribus studiis animum imbueret. Stimulum ad sacra argumenta tractanda addiderat visio B. Joannis, mag' stri sui, in qua beatissimi Laurentii vocem et monitum: *O quam delectabile est atque jucundum divinis rebus intendere animum*, audisse ferebatur. Is enim ipse est, de quo ita in prologo scribit Reinerus: *Frater etenim quidam pueris sive adolescentibus Terentium legebat. Sed scenica lectio plus obesse quam prodæse auditoribus infirmis solet. Interea magister ille infirmatus est, ita ut pene desperaretur. Qui extra se per extasim factus plura vidit et audivit memorabilia quæ postea scripto edidit. Beatum quoque Laurentium, quam præmissi, sententiam minaciter sibi obiectisse non tacuit, redarguentem quod ludicris sordidaretur, dum comico uteretur. Nam censeatur parum religiosus, qui pectus vel linguam occupet nugis turpibus. Divina igitur tractare et honesta saluberrimum est. Augescit scientia, vitatur otium, proficit ad virtutes anima. Nempe quosdam legimus Patrum intertere mallas sive sportellas solitos fuisse, quarum grandes cumulos dum congestissent, quoniam qui distraheret non erat, igni supposito cremasse, et alias denno factitasse ad similem redigendas sortem. Philosophi quidem spirituales sic argumentati fuerint, otiositatem esse inimicam animæ, quam adeo insectantur. Verum improbus ego conserendorum ignarus junctorum, neque sportulis idoneus attendendis, scribere saltem aliquid conabor, adolescentiamque artibus assuescere bonis, nec fornacibus, sed codicibus dedere ingeniolium. Itaque gemino distinctum libro opusculum compositurus sum, cujus sit titulus: *Palmarium virginale*. Etenim sancta virgo Maria, quo agone certaverit, hoste devicto qualiter palmam adeptam sit cælicam, in eo describetur. Hactenus Reinerus, cujus sententia etsi longior esset, huc transferenda videbatur, ut quibus studiis animum exercerent religiosi, addiscerent. Neque enim ejus generis desunt nostris temporibus homines, qui non codicibus sed pictis etiam chartis et aliis nugis ingeniolium dedant, iis quoque indignari soliti, qui bonas horas exscribendis veterum monumentis consueverant, quæ ipsi lace omnino indigna, utpote suis moribus perquam infesta, existimant. De Maria martyre Cappadoce ac ancilla vi le Baronium in Martyrologio Romano ad diem primam Novembris et Laurentium Surium, qui eodem die Mariæ acta ex Vincentii Speculo historiali recitat, quo integro fere sæculo antiquior noster Reinerus est.*

5. *De vita S. Tiebaldi libri II*. De his uti et præcedentibus duobus opusculis ita loquitur ipse Reinerus lib. II De claris scriptor. monasterii sui, cap. 3: *Geminis ergo libellis conversionem descripsi sanctæ Pelagiæ, opusculumque hoc illustravi titulo: Speculum penitentiae. Dehinc passionem virginis Mariæ Cappadocis æque duplici libello explicari ita prætitulando: Palmarium virginale. Subequenter vitam Tiebaldi eremitæ duobus iidem libellis complexus sum, appellavique Florem eremi. Atque hæc antea quidem, sed scabro dictationum fuerant stylo descripta, quæ ego monitu quorundam scientulæ, qua potui, lima purgari. Parenthum est quippe amicis pia injungentibus. Sanctorum vero res gestæ communi sententur materia, nec vanitatis pungendus est nota quem pietatis exercent studia, etc. Non prodit quidem Reinerus cui quæ de sancto Tiebaldio commemorat, debeat. Verum qui vitam ejusdem sanctissimi eremitæ, a Petro Vangadicæ abbate in litteras relatam, et a Surio et Mabillonio parte II Sæculi VI Benedictini, a pag. 156 editam, cum Reineri opusculo vel leviter contulerit, illico reperiet hunc illius vitula arasse, nec nisi elegantiori oratione Reinerum Petri opus convestivisse, ac singularibus quibusdam sui temporis eventis, pro more suo, telam distinxisse. Latuit id tamen omne Mabillonium, inter eos qui sanctum Tiebaldum laudant, Reinerum alias nequaquam prætermisurum.*

6. *De conflictu duorum ducum et animarum mirabili revelatione, etc., libelli II*. Istud Reineri opusculum, quemadmodum et sequens, *De adventu reliquiarum S. Laurentii Roma Leodium*, ideo duntaxat in collectionem nostram immisimus, ut quid etiam versu potuerit Reinerus, eruditus patefaceremus, liberum ac integrum iis relinquentes quid vel quantum ejusmodi historiis tribuere velint. De priori opusculo hæc Reineri verba sunt lib. II De clar. scriptor. monasterii sui, cap. 6: *Ne mucidis autem dormientes tabellæ ceris stylus parieti affixus rubiginis lepra tabesceret, scripsi ad quemdam familiarem opusculum De insignibus insularum Sardinia et Sicilia duobus versificæ digestum libellis. Item ad alium duos libellos: primum De conflictu duorum ducum et animarum mirabili revelatione; secundum De quodam milite captivo, et per salutarem hostiam liberato. De posteriori autem ita scribit ejusdem libri cap. 8: Scripsi etiam versificæ libellum De adventu reliquiarum S. Laurentii in Leodium ab urbe Roma. Quin et ad ipsum martyrem et ad alios plures sanctorum dicendas, rogatus fratrum, plurimus conscripsi orationes, quarum unam metricam ad S. Laurentium habes col. infra. Cui mox ob idem orationis genus *Officium de sancto Spiritu*, sensu pietatis plenum subjunxi. Quid vero hujus officii scribendi occasionem Reinerus dederit, apud eundem videre potes citato libro, cap. 8. Cæterum in opusculo metrico *De adventu reliquiarum S. Laurentii martyris* nihil fere aliud egit Reinerus quam ut id quod Ludovicus Senior de eodem argumento prosa oratione tradidit, versa etiam redderet, quod pro ætate sua non ineleganter exsecutus est.*

7. *De adventu reliquiarum S. Laurentii Roma Leodium liber metricus, etc.* De hoc opusculo Reineri mox actum est.

8. *Triumphalis Bulonici libelli V*. Quantas turbas et calamitates Hugo et Rainaldus, filii Rainaldi Barrensis comitis, Ecclesiæ Leodiensis intercepto castro Bulonico seu Bullionio, late describit Bartholomæus Fisenus in Historia ecclesiastica Leodiensi libro X, ad annum 1141. Earum miseriarum Hiadæ, ac tandem Leodiensis Ecclesiæ post recuperatum ope S. Lamberti martyris castrum Bullionense triumphum, duo insignes veteres scriptores in litteras retulerunt. Præcipuus est Nicolaus, canonicus Leodiensis, auctor æqualis, cujus *Triumphum S. Lamberti M. de Castro Bullonio* ex veteri codice monasterii Almensis primum in lucem extulit Joannes Chapravillius tom. II *Scriptorum rerum Leodiensium*, a pag. 577. Alter est, quem illustrandum hic sumpsimus, Reinerus de Ecclesiâ Leodiensi, non uno nomine optime meritis, qui ejusdem argumenti libellos v. admodum elegantes et graves composuit, ut ipse testis est lib. II De clar. scriptor. monasterii sui, cap. 9: *Præerea, inquit, quinque exaravi libellorum opusculo, qualiter diebus nos ris Ecclesiâ Leodiensi Bullionense castrum, per vasoribus trium, hæc divina receperit virtute, tituloque præsignavi: Triumphale Buloniceum. Hoc ipsum musico quoque astruxi modulamine. Musicum modulamine excidisse videtur, solo residuo *Triumphali*, quod ex autographo a cl. P. Lombardo editum, ad illustrandam nonnihil amplius historiam Leodiensem hic publici juris fecimus.*

9. *Evracti episcopi Leodiensis Vita.* Hanc ex antiquioribus quibusdam monumentis Reinerus concinnavit. Ita enim in prologo disscribit: *Evracti utique gesta quoniam fuere præclara, fuerant et præclara digna scriptore, qui peritia dictionis bonæ secundum prophetam diceret iusto: quoniam bene, quoniam fructuum adinventionum suarum comedit. Dixerunt et quidam scriptores aliquid de illo, sed minus bene, quia minus diligenter aut plenarie. Sparsim igitur dicta exegit quorundam fratrum benevola simulque importuna petitio, ut in unum colligerem et diligentiore stylo facerem ex pluribus scriptis unam scriptionem, quemadmodum feceram in describendo Vitam S. Wolbodonis Leodiensium item episcopi, etc.* Non meminit hujus Vitæ Reinerus libro II De clar. scriptor. monasterii sui, ubi opuscula sua singulorumque occasiones et titulos recenset. Ast non omnia ille idem retulisse Reinerum, aut plura deinceps post finitum illum librum ita scripsisse vel ex hoc loco demonstrari potest, ubi se ab auctore Vitæ S. Wolbodonis, editæ a Mabillonio Saeculo Benedictino VI, parte I, minime distinguit.

10. *Vita domni Reginardi episcopi.* Nec hujus opusculi mentionem facit Reinerus in libellorum suorum indiculo, quem libro II De claris scriptoribus monasterii sui contexit. Nec tamen propterea minus liquidum est illud neminem alium quam eundem Reinerum auctorem agnoscere. Ut enim jam nihil de codice, in quo Vita Reginardi cum aliis certis Reineri opusculis permista est, dicam, auctor ea in prologo asserturæ nulli nisi Reineri possunt convenire. Ad quem, inquit de Reginardo, *describendum etiam fratres quidam hortatu benivolo et Jugi me precatu quasi pigrum ac desidem excitaverunt, importune obsecrantes non minus gratitudinis, non minus obsequii me pro patrefamilias debere nostro, cujus beneficiis educatus maxime essem a pueri, quam sanctis præsulibus Wolbodonis et Evracto, quorum jam antea duobus libellis Vitæ descripsissem.* Quæ ipsissima opuscula Reineri sunt, a nobis præcedenti numero recensita.

11. *De casu fulminis super ecclesiam monasterii sui liber.* Cum anno Domini 1182, XI Kal. Aprilis ecclesia monasterii S. Laurentii, ictu fulminis percussa, dire conflagrasset, tragœdiam singulari libro Reinerus persecutus est, eumque inscripsit ac obtulit Friderico monacho, *familiari amico suo*, ac dein cœnobitæ Stabulensi, ut patet ex epistola Reineri ad eundem data, cap. 7, in qua præterea queritur de Friderico, quod, *postquam Stabulas abiisset postquam Stabulensis effectus esset, nullum sibi alloquium, nullam litterarum schedulam miserit, quasi arietes, oves, vitulos Arduenna non habeat, de quorum solent pellibus confici pergamena.* Hujus opusculi nulla memoria existat in libro II Reineri De claris scriptoribus monasterii sui. Ex quo paulo ante dicta de non recensitis inibi omnibus ejusdem opusculis amplius confirmantur, simulque conficitur, libellos illos tres, omniaque in iis commemorata opuscula ante annum Domini 1182 a Reineri composita fuisse.

12. *Libellus gratiarum actionis super dedicatione nova ecclesie monasterii sui.* Libellus hic præcedentem nativo ordine consequitur. Cum enim lugubrem basilicæ suæ casum et excidium in priori flevisset et miseratus esset Reinerus, in isto faustam ejusdem resuscitationem sibi celebrandam, perpetuumque grati adversus B. Laurentium animi monumentum esse relinquendum existimavit. Fuit opusculum hoc eodem anno quo prius conditum, ut cap. 6 nos ipse docet Reinerus his verbis: *Igitur a prima dedicatione hujus ecclesie ad secundam dedicationem anni supplantantur cœli, ab anno autem Dominicæ Incarnationis 1182. Denique XI Kal. Aprilis divina suavis animadversione plagati, sed eodem nihilominus anno, IV scilicet Nonas Novembris divina miseratione sanati. Hujus sanationis lætitiã, hoc est, dedicationis solemnitate exemplo Sulomonis vel Machabæorum per octo egimus dies, atque, ut scriptum est, obtulimus holocausta precum, et salutaris lætitiæ, in canticis spiritualibus et gratiarum actionibus in vasis musicorum diversis confitentes Domino, quoniam in sæculum misericordie ejus, et cætera, quæ sine dispendio temporis ipse lector percurrat.* Id enim in Reineri opusculi singulare est, quod brevitate cum elegantia orationis nullibi nã conjungat, id quod et ad lectionem facile pellicit, et ab eadem sine fastidio ac tædio dimittit.

13. *Breviloquium de incendio ecclesie S. Lamberti.* Ejusdem commatis hoc opusculum est ac numero III relatum. Nempè lessus est, quem Reinerus fecit cum anno ab Incarnatione Domini 1188, quarto Kal. Maii, quo die S. Lamberti celebratur translatio, ad primam scilicet subsecutæ noctis rigiliã, ignis a domo prorumpens cujusdam canonici, circumpositas domos, dein claustrum claustralesque officinas repente corripuit et absumpsit, nimiumque dæmonica exagitatione invalescentes flammæ tuo, sancte Lamberte, monasterio incubuere, et lecta quamvis convestita diligentissime plumbo, ambasque turres, nec non et palatium velus cum ecclesia sanctarum virginum, nonnullique circum mansionibus ingenti conflagratione ruinaque dejecere. Breviculum quidem hoc scriptum Reineri est, sed quod tamen insigni usui esse potuisset Bartholomæo Fiseni in perscribenda Historia ecclesiastica Leodiensi, in qua ne verbo quidem hujus memorabilis eventus meminit ad annum 1188, quo eum contigisse ex Reineri advertimus.

14. *Lacrymarum libelli III.* Elegantissimi, et qui pietatis sensu reliqua omnia superent, sunt præsentis III Lacrymarum libelli, a Reineri ad Philochristum seu quemlibet Jesu Christi amatorem conscripti, forte jam a senio gravi et mortis vicino. Vocat autem propterea libellos seu libros Lacrymarum, quod in iis eaduntaxat doctrinæ ac exempla proponantur, quæ animum terrenis rebus immersum salubriter futurorum expectatione ac metu concutiant, et amaras poenitentia lacrymas ex capitis mundi vanitate oculis eliciant. Cæterum in iis non pauciora historica quam ascetica lector deprehendet, tametsi forte non deerit qui tam ex his quam ex aliis hucusque recensitis libellis Reinerum arguat, quasi qui plus justo somniis et narratiunculis parum gravibus tribuerit. Verum Reinerum, virum alias doctum et politum, in his non sine judicio et discrimine versatum fuisse, libro II Lacrymarum, cap. I, his verbis nos docet: *Nec vero intendimus favori, sed compunctioni lacrymarum quærimus instrumenta, non levis jactantia argumenta, maxime cum duobus tantummodo nobis nostra loquamur familiaria vel scribanus. Sunt etenim ut diversæ facies, ita diversæ hominum opiniones, dum quod alius æstimat bonum, alius opinetur malum. Talis obijcere contra hujusmodi solet scholare illud:*

Somnia ne cures: nam mens humana quod optat
Dum vigilat, sperat; per somnia cernit idipsam;

Et illud Sapientis: multos errare fecerunt somnia, et exciderunt sperantes in illis.... Neque inficiamur, sed quod item scriptum est, magis apponimus: Somnia male facientium vanitas est, et sicut parturientis cor tuum phantasias patitur: tamen non dissimulantes, quod sequitur: nisi ab Altissimo fuerit emissa visitatio. Vanissimum quippe est æque et stultissimum intendere somniorum phantasias, quorum nec genera, nec formas, nec significantias Pharaonis sapiens aliquis aut conjector, non regis Nabuchodonosor quisquam hariolus, non magus, non Chaldæus, nec iuse quidem Muhamad Saracenorum vropheta et deus, licet anaxelum.

Gabrielem suum culpaverit fuisse mysteriarthen, comprehendere, interpretari ad plenum potuisset. Tantis somniorum est aceruus phantasticorum, ut Judaici gomur superet infinite mensuram. Seponimus ejusmodi: eas commendamus solummodo, quæ ad hos qui tribulato sunt corde et humiles spiritu emittuntur ab Altissimo visitationes, qui super flumina Babylonis sedentes sicut, dum recordantur Sion; qui fluctuantia et transcurrentia hujus sæculi confusione pleni, ut adversa sic prospera deputantes sicut cum Apostolo dicunt: Non habemus hic momentem civitatem, sed futuram inquirimus, etc. Qui loquutus ut prolixus, ita percommodus et aptus est ad Reinerum ab suspitione nimia: creculitatis vindicandum, in quam apud nonnullos ob relatas frequentius qua proprias qua alienas visiones haud dubie veniet. Doctissimus P. Lombardus, qui hos cum sequentibus libris e tenebris eruit, accurate notavit in eo codice quo usus esset nomen Reineri non esse prima, sed non nihil recentiori manu depictum, imo ipsos etiam libellos Lacrymarum non eodem quo cætera indubia Reineri opuscula, caractere perscriptos esse, denique in alio apographo, anno 1428 a Joanne Stabulao, celebri Saultaurentiano cœnobita exarato, hanc tantum inscriptionem reperiri: *Incipit libellus Lacrymarum primus, editus a quodam fratre Ecclesiæ nostræ*. Observavit postremo ab auctore horum libellorum ipsum Reinerum velut *Triumphalis Bulonici conditorem* lib. III, cap. 4, in hunc modum citari: *Cæterum prædictus frater quomodo tam adorabilem tertio majestatem viderit, nunc reticebo, quia intimus hic noster in opusculo, cujus est titulus: Triumphalis Bulonicum, hoc retulit*, etc. Ex quibus omnibus P. Lombardus evinci posse putabat, hos libellos Lacrymarum non Reineri, sed cujusdam alterius Reineri familiaris cœnobitæ Laurentiani esse. Sed conjecturas has nullas esse, omnibus liquidissimum erit, qui hoc De lacrymis opusculum cum reliquis minime controversis Reineri libris contulerint. Tanta enim ingenii, styli, pietatis et festivitatis utrobique similitudo est, ut eorum nihil Reineri abjudices, quin omnia auferas. Nec postrema eruditissimi amici nostri ratio invicta est. Nec enim adeo insolens apud antiquos visionum et miraculorum scriptores est, ut modestiæ vel invidiæ causa ea aliis tribuant quæ ipsis contigerunt. Ex pluribus non nisi unum in rem præsentem exemplum ex tomi nostri III parte II adducam. Ibi Othlous, decanus Emmerammensis, in libro De cursu spirituali, cap. 21 (2) tentationes et portenta quæ sibi juveni monacho obviaverunt his verbis enarrare aggreditur: *Libet hic scripta cujusdam fidelis mihiq̄ notissimi fratris inserere, qui ad conversionem veniens, et Scripturam sacram legendo frequentans (habebat enim spem magnam in hac lectione), nimia diuturnaque hostis antiqui impugnatione fatigabatur in eadem sacra Scriptura, etc.* Quis non crederet fidelem illum et Othlono notissimum fratrem ab ipso Othlono diversissimum esse? Nihil tamen minus est. Nam quæcunque loco citato ex illius fidelis fratris scriptis narrat Othlous, in libro metrico De doctrina spirituali, suo nomine, aperte ac sine ullis involucribus de se ipse canit cap. 14 et sequenti. Maneat itaque certum hos Lacrymarum libellos a nullo alio quam a Reineri fuisse profectos, ut recte alia manus, licet recentior in codice adnotavit.

15. De profectu mortis libri duo. Unum enimque esse auctorem librorum De profectu mortis (qui eidem magnam partem historici sunt) ac libellorum Lacrymarum, ex illorum cap. 10 constat, in quo Willelmum hoc opusculum De profectu mortis jubet accipere, et opusculo adjungere illi quod ante aliquot dies composuit, qui et pro qualitate materiei Lacrymarum præfixit titulum. Nec dubium quin libelli De profectu mortis id idem opusculum sint quod in fine libelli in Lacrymarum his verbis promiserat: *Et quidem, fratres, me æstimo lacrymosa jam vobis narratiuncula satisfacisse, que naverim referendo, etsi aliqua restent quæ opusculo inserentur illi, quod ante aliquod tempus incœptum perficere vestra me affecti, et hortatus impellit*. Ita Reinerus ipse, qui quam præclare promissis steterit, abunde ex utrisque libellis constat, quos Willelmo, celebri cuidam monacho, cujus virtutes lib. II, cap. 10, maximis laudibus celebrat, dedicasse videtur. Libellus alter sub cœnem mutilus est, forte propterea quod morte, cujus profectum sibi adeo constanter ob oculos posuit, præventus eum ad calcem perducere nequiverit. Atque hæc de Reineri opusculis in nostro Thesaurio publicatis. [Præter opuscula superius commemorata quæ publici juris fecit D. Bernardus Pezsius, exstat Reineri liber de Vita S. Wolbodonis, Leodiensis episcopi, cujus ipse meminit in Vita S. Everacti et Reginardi supra laudatis. Edit.]

(2) *Patrologiæ* tom. CXLVI, col. 214.

REINERI MONACHI S. LAURENTII LEODIENSIS DE CLARIS SCRIPTORIBUS MONASTERII SUI LIBELLI TRES (3)

Ex ms. cod. in lucem dati a cl. D. P. Cœlestino Lombardo, ejusdem monasterii bibliothecario.

(D. Bern. Pezsius *Thes. Anecdol.*, t. IV, parte III, col. 17.)

LIBELLUS PRIMUS.

PROLOGUS.

*præparare et Domini guvernare linguam, quia omnes
Hominis quidem est, ut ait Salomon, animum via hominum patent oculis ejus et spirituum ponder-*

(3) *Cod*: De ineptiis cujusdam idiotæ libellus ad amicum suum.